

پانزدهمین روز جهانی غذا، ۱۶ اکتبر ۱۹۹۵ پنجاهمین سالگرد فائو

غذا برای همه

● اشاره

۱۶ اکتبر هر سال، برابر با ۲۴ مهر ماه، با سالگرد تاسیس سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو) مصادف است. نظر به رسالت این سازمان در تأمین غذای مردم جهان، از پانزده سال پیش تا کنون، این روز به نام "روز جهانی غذا"، نامگذاری شده است و همه ساله، در کشورهای عضو سازمان جشن گرفته می‌شود. در عین حال، هر سال شعاری برای بزرگداشت این روز و در راستای رسالت آن، در نظر گرفته می‌شود که محور فعالیتهای اعضاء بر آن اساس خواهد بود.

متن ذیل ترجمه اعلامیه سازمان فائو به مناسبت پانزدهمین سالگرد روز جهانی غذا، با شعار "غذا برای همه" می‌باشد.

به امید آن روز که این شعار تحقق یابد.

■ مقدمه

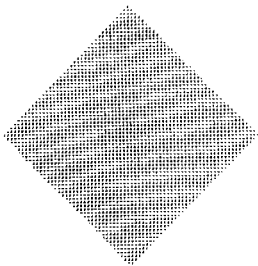
در پنجاه سال گذشته، فائو و جامعه بین‌الملل، فعالیتهای بسیاری را جهت بهبود امنیت غذایی مردم جهان انجام داده‌اند. میزان سرانه دسترسی به غذا از ۲۳۰۰ کالری در روز در دهه اول ۱۹۶۰ به ۲۷۰۰ کالری در زمان فعلی، افزایش یافته است. و این در حالی است که به جمعیت جهان بیش از ۲ میلیارد و ۴۰۰ میلیون نفر افزوده شده است.

یک بررسی همه جانبه نشانگر این است که: بشریت در حالی به سومین هزاره زندگی خود نزدیک می‌شود، که هنوز راهی طولانی در پیش رو دارد. مأموریت فائو هنوز به انجام نرسیده است. سوء تغذیه و کمبود مواد غذایی فقر و زیاده‌روی هنوز بیداد می‌کند

گرچه مواد غذایی برای تغذیه همه مردم زمین، وجود دارد، ولیکن به دست همه نمی‌رسد. هنوز ۸۰۰ میلیون نفر از جمعیت جهان، دچار سوء تغذیه مزمن می‌باشند، که در میان آنها، حدود ۲۰۰ میلیون کودک زیر پنج سال وجود دارد که از کمبود حاد یا مزمن پروتئین و انرژی رنج می‌برند.

اکثر افرادی که دچار سوء تغذیه مزمن هستند، در کشورهای زندگی می‌کنند که قادر به تأمین غذایی جمعیت خود، چه از داخل و چه از طریق واردات نمی‌باشند. از طرف دیگر، کمکهای دو جانبه و یا چند جانبه، به کشاورزی کشورهای در حال توسعه، رو به کاهش است و از ۱۰ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۲ به ۷/۲ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۲ تقلیل یافته است (با

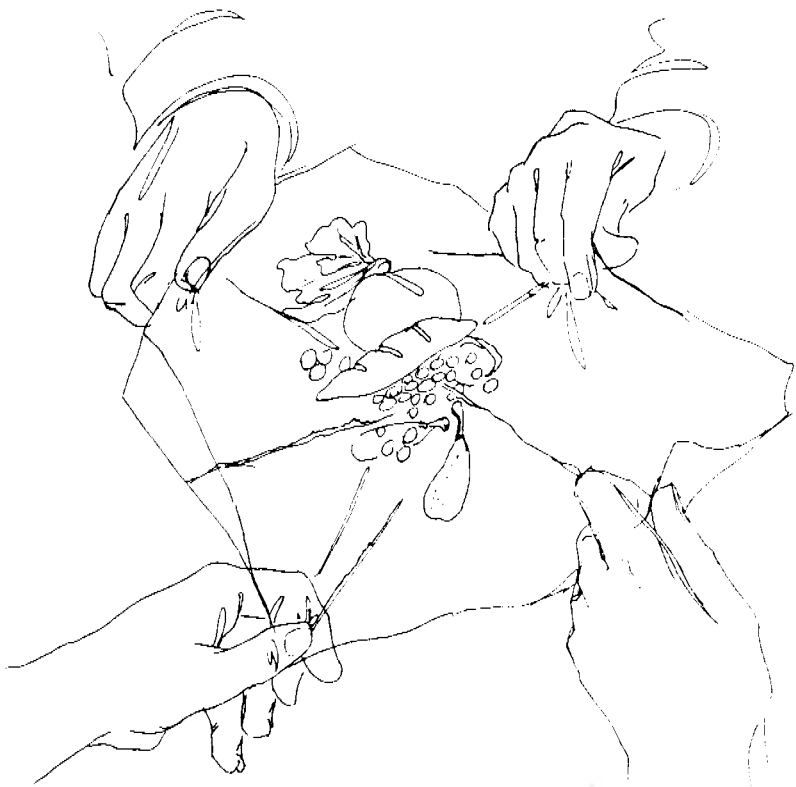
مترجم: دکتر رحمانقلی قلی زاده

این فرض که ارزش دلار ثابت باشد). در این مدت، سهم کشاورزی در مجموع کمکهای عمرانی از ۲۴ درصد به ۱۶ درصد تنزل پیدا کرده است.

■ غذا برای همه - حق همگانی

امسال، فائو با انتخاب شعار "غذا برای همه" برای روز جهانی غذا، مجدداً اطمینان می‌دهد که چه در زمان حال و چه در آینده، می‌توان غذای بیشتری تولید و به طور عادلانه توزیع کرد و به گرسنگی مزمن پایان داد. شانزدهم اکتبر امسال، نه تنها مصادف با پانزدهمین سالگرد روز جهانی غذا می‌باشد، بلکه مصادف با پنجاهمین سالگرد تأسیس فائو نیز هست. لوح موجود بر دیوار صدساله "چانو فرونتناک در کیک یادآور این حادثه، با این عبارت می‌باشد: " در این ساختمان در ۱۶ اکتبر ۱۹۴۵، نمایندگان ۴۴ ملت، گرد هم آمدند و سازمان خواربار و کشاورزی، اولین آژانس

سازمان ملل متحد را پایه گذاری نمودند. به این ترتیب برای اولین مرتبه، ملت‌ها تشکیلاتی را جهت ارتقاء سطح تغذیه و بهبود تولید و توزیع مواد غذایی و فرآورده های کشاورزی بوجود آوردند.

سازمان ملل از بدو تأسیس، دسترسی به غذای مناسب را به عنوان حق تمام افراد بشر و مسئولیتی همگانی می‌داند. اعلامیه جهانی بشر (۱۹۴۸) تصدیق می‌نماید که هر "فردی حق دارد از استانداردهای زندگی مناسب، در زمینه بهداشت و رفاه خود و خانواده‌اش و همچنین غذا، برخوردار گردد...". در سال ۱۹۳۷، کنفرانس جهانی غذا، مجدداً تأکید کرد که حق مسلم "هر مرد، زن و کودکی است که از گرسنگی و سوءتغذیه به منظور رشد همه جانبه و حفظ استعدادها و تواناییهای جسمانی و روانی، رهایی یابد."

فائو، در بیش از نیمی از زمان بوجود آمدنش، به بهبود وضعیت امنیت غذایی مشغول بوده است، منظور از امنیت غذایی تسهیل دسترسی به غذا (بویژه برای فقرا)؛ تضمین فراهم بودن غذای کافی و افزایش مداوم مواد غذایی می‌باشد.

میثاق جهانی امنیت (۱۹۸۴) تأکید نمود که ایجاد امنیت جهانی غذا در واقع، مسئولیت همگانی بشریت می‌باشد و نیاز به یک تعهد اخلاقی و همکاری جهانی دارد. این مطلب مجدداً در مارس ۱۹۹۲، در اعلامیه بارسلونا، که به احترام قایل شدن برای حق بشریت نسبت به غذا دعوت می‌نمود، مورد تأکید قرار گرفت.

فائو در دسامبر ۱۹۹۲ با همکاری سازمان بهداشت جهانی، کنفرانس بین المللی تغذیه را برگزار نمود، که در آن مشکلات گرسنگی، سوء تغذیه و بیماریهای مربوط به مواد غذایی، در سراسر جهان، به طور مشروح مورد بررسی قرار گرفت. هیأت‌های

جذب و استفاده موثر از غذا، توسط بدن، می‌گردند، ناشی می‌شود. صدها میلیون تن از مردم دچار بیماریهایی مانند: اختلالات رشدی، ذهنی، بیماریهای چشم و نابینایی می‌باشند که علت آن فقدان ویتامینها و مواد کافی در رژیم غذایی آنها است. متأسفانه ضعیف ترین افراد خانواده بیشتر در معرض اینگونه بیماریها هستند. بچه های زیر سن پنج سال و زنان باردار و بچه دار، قربانیان اصلی عدم امنیت غذایی هستند.

شرکت‌کننده از ۱۵۹ کشور، اعلامیه جهانی و برنامه کاری تغذیه را به تصویب رساندند که در آن از تمام کشورها درخواست شده است که به حل مشکلات سوءتغذیه، توجه فوری مبذول نمایند و از سازمانهای بین المللی، دولتی و غیر دولتی و تمام افراد دعوت شده است که از چنین تلاشهایی حمایت نمایند.

■ رژیم غذایی سالم - واقعیتها

■ تغذیه نسلهای آینده - پیش‌بینی‌ها

واقعیت وضعیت تغذیه‌ای مردم سراسر جهان، اثبات می‌نماید که هدف امنیت غذایی، در تمام دنیا، تأمین نگردیده است. هشتصد میلیون نفر دچار سوءتغذیه فرضی می‌باشند که غذای بسیار کمی جهت تأمین انرژی و نیازهای غذایی بدن، مصرف می‌نمایند. افرادی که بیشتر در معرض گرسنگی هستند، تنها در شرایط معمولی می‌توانند، دوام بیاورند. ولی در شرایط دشوار، از هیچ گونه ذخیره غذایی برخوردار نیستند و امید کمی به داشتن یک زندگی طولانی و سالم و بویا دارند.

بطور کلی سوءتغذیه از کمبود مواد مغذی (پروتئینها، هیدروکربنها، ویتامینها و مواد کافی) یا بهداشت ضعیف، بویژه بیماریهای عفونی که مانع

چهارم بینی می‌توان داشت؟ فائو، تحلیلی جامع از کشاورزی آینده، تحت عنوان کشاورزی جهان: به سوی ۲۰۱۰ به عمل آورده است که براساس آن، در مقایسه با دهه های اخیر، امکانات کمتری برای افزایش محصولات وجود دارد از طرف دیگر، گسترش زمینهای کشاورزی در صورت مدیریت صحیح، ممکن است حدود ۹۰ میلیون هکتار را به زیر کشت ببرد. این بررسی، نشان می‌دهد که در آفریقا و آمریکای لاتین، حدود ۱/۸ میلیارد هکتار، از زمینهای بایر وجود دارد که برای کشت دیم، مناسب می‌باشند.

تا سال ۲۰۳۰، جمعیت جهان، از میزان ۵ میلیارد و ۵۰۰ میلیون نفر کنونی به ۹ میلیارد نفر می‌رسد. در

حالی که جمعیت افزایش می‌یابد، میزان سرانه زمینهای قابل کشت در دسترس، کاهش می‌یابد این نشان‌دهنده افزایش نیاز به تولید کشاورزی و تقاضا برای منابع طبیعی محدود است.

در حالی که انتظار می‌رود محصولات کشاورزی نسبت به رشد جمعیت جهان افزایش یابد، میزان رشد تولید، احتمالاً نسبت به گذشته کندتر خواهد بود: با این که، بیشترین رشد را هم در تولید و هم در مصرف، در کشورهای در حال توسعه، خواهیم داشت، این افزایش، برای از بین بردن سوء تغذیه مزم در این کشورها، کافی نمی‌باشد. حدود ۶۵۰ میلیون، تقریباً برابر با جمعیت ایالات متحده و اروپای غربی، از سوء تغذیه مزم رنج خواهند برد.

تمام طرحهای آینده، بیانگر این واقعیت است که اگر اقدامی، جهت تغییر روند کنونی به عمل نیاید، تعداد افرادی که تا سال ۲۰۱۰، در آفریقا از سوء تغذیه مزم رنج خواهند برد، به ۳۰۰ میلیون نفر، یعنی حدود نیمی از کل افرادی که در کشورهای در حال توسعه دچار سوء تغذیه مزم خواهند بود، می‌رسد این بخش از آفریقا، جایگزین جنوب آسیا، به عنوان ناحیه‌ای از جهان با بیشترین تعداد، افراد دچار سوء تغذیه مزم، خواهد گردید. در حالی که جمعیت آن، تنها حدود نیمی از جمعیت جنوب آسیا خواهد بود.

کسری مواد غذایی کشورهای در حال توسعه، ادامه خواهد یافت و جهان در حال توسعه، بزودی، از یک صادرکننده کشاورزی، به واردکننده صرف تبدیل می‌گردد. اینها دورنماهای هشدار دهنده‌ای هستند که سبب بوجود آمدن وضعیتی می‌شوند، که در آن کشورهای در حال توسعه، با تراز پرداختهای نامتعادل و دورنماهای اقتصادی تیره، مواجه خواهند بود.

■ راهبرد - افزایش تولید غذا

امنیت غذایی در صورتی در یک خانواده وجود خواهد داشت، که تمام اعضای آن صرف نظر از سن و جنس آنها، اطمینان داشته باشند که همیشه به غذای مورد نیاز، برای یک زندگی سالم دسترسی دارند. ملاکهای دستیابی به این هدف، تضمین دسترسی به غذا، تثبیت قیمتها، کاهش بیکاری، افزایش درآمدها و تولید غذا است.

بسط و تقویت کشاورزی برای تولید غذا، اشتغال و درآمد بیشتر، می‌تواند به صورت شمشیر دو لبه عمل نماید. در عین حال که مشکل گرسنگی را از بین می‌برد، ممکن است، سبب تخریب منابع طبیعی، مانند خاک و آب، که نسلهای آینده به آنها وابسته هستند، شود. به این دلیل، توسعه پایدار و غیر مضر به محیط زیست، جزء سیاستها و برنامه‌های الویت دار و اصلی فائو، در زمینه کشاورزی، جنگلداری و شیلات می‌باشد. برای نمونه، فائو در حال گسترش استفاده از سیستمهای مدیریت کشت و دفع آفات است که کمترین زیان را بر محیط زیست دارند و رد آنها بیشترین تکیه به راههای طبیعی دفع آفات نباتی و افزایش حاصلخیزی خاک می‌باشد.

تولید مواد غذایی به دو صورت می‌تواند، افزایش یابد: یکی گسترش زمینهای زیر کشت و دیگری تشدید کشت زمینهای موجود. اغلب کشورهای در حال توسعه، ترکیبی از این دو راه را برگزیده‌اند، ولی به دلیل کمبود زمینهای قابل کشت، راه دوم بیشتر مورد تاکید است. در پنجاه سال گذشته، کار فائو بیشتر بر کمک به افزایش تولید مواد غذایی، متمرکز بوده و در عین حال، تز کشورهای پیشرفته درخواست گردیده است که تکنولوژی بهتری را در اختیار کشاورزان قرار دهند. البته تکنولوژی به تنهایی افزایش تولید محصول را تضمین نمی‌کند و نیاز است که همزمان، سیاستها و موسساتی بوجود آیند که به کشاورزان انگیزه تولید بیشتر بدهند و تضمین نمایند که مواد تولید در همه زمانها، در دسترس خواهد بود و کمک کنند که تولیدات آنها، به قیمتی مناسب بفروش رسد.

■ مبارزه با فقر - اهمیت کشاورزی

فائو بر اهمیت بخش کشاورزی برای مبارزه با فقر، به عنوان نخستین عامل گرسنگی و سوء تغذیه، تأکید دارد. اکثر مردم فقیر کشورهای در حال توسعه، برای اشتغال و کسب درآمد به کشاورزی وابسته‌اند. تا زمانی که این وابستگی ادامه دارد، رشد تولید غذا و بهره‌وری کشاورزی، از عمده‌ترین ابزار فقر زدایی و بهبود سطح تغذیه مردم، خواهد بود.

هیچ چیز مانند توسعه همه جانبه و رو به رشد

● هیچ چیز مانند توسعه همه جانبه و رو به رشد اقتصادهای عقب مانده باتاکید بر تقسیم عادلانه منافع، دنیا را از مشکلات روز افزون عدم امنیت غذایی رها نمی‌کند

● فائو شبکه‌ای وسیع از سیستمهای نظارت کننده و مراقبتهای ماهواره‌ای برای حمایت از امنیت غذای بکار گرفته‌است که مهمترین آنها سیستم هشدارهای اولیه و اطلاعات جهانی (GIEWS) می‌باشد که وضعیت حال و آینده عرضه و تقاضای مواد غذایی بویژه در کشورهای آسیب پذیر را مورد نظارت قرار می‌دهد. این سیستم همچنین پیش‌بینی‌های لازم و بموقع رادر خصوص تولید، مصرف، ذخایر، واردات و صادرات، ضرورتهای غذایی فوری، تعهدات کمک کننده و حمل و نقل بعمل می‌آورد.

● پیام همیشگی ما این خواهد بود که عدم امنیت غذایی تنها مشکل کشورهای در حال توسعه نیست، بلکه صلح و ثبات کل جهان را تهدید می‌نماید.

اقتصادهای عقب مانده با تاکید بر تقسیم عادلانه منافع، دنیا را از مشکلات روز افزون عدم امنیت غذایی رها نمی‌کند تنها راه، برای بهبود سریع و پایدار امنیت غذایی، افزایش بهره‌وری کشاورزی، بویژه در کشورهای فقیری که قادر به تولید غذای مورد نیاز خود نیستند، می‌باشد. رمز چنین موفقیت‌هایی، استفاده از تکنولوژی کارآمد، برای تولید مواد غذایی در کشور است.

برای تحقق این امر اخیراً فائو برنامه ویژه خود در خصوص تولید غذا و امنیت غذایی در کشورهای کم‌درآمد و دارای کمبود مواد غذایی را تدوین نموده است. هم اکنون ۸۸ کشور در رده بندی کشورهای کم درآمد و دارای کمبود غذایی قرار می‌گیرند که ۴۴ کشور در آفریقا، ۲۳ کشور در آسیا و حوزه اقیانوس آرام، ۹ کشور در آمریکای لاتین و ۱۲ کشور در اروپا و کشورهای مستقل مشترک المنافع قرار دارند.

برنامه ویژه فائو به دلیل تمرکز بر نواحی حاصلخیزتر برای سرعت بخشیدن به تولید غذا، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از کشاورزان درخواست شده تا همکاری بیشتری داشته باشند و نظرات خود را در مورد مشکلاتی که با آنها مواجه می‌شوند، قبل از طرح و اجرای پروژه‌های افزایش تولید غذا، ارائه نمایند. قبلاً یک سری پروژه‌های مقدماتی، در قالب برنامه ویژه، در ۱۵ کشور در دست اقدام قرار گرفته است.

سیستم اضطراری پیشگیری (EMPRES) از بیماری‌های دامی و آفات نباتی، در طول مرزها شروع گردیده است. هدف این برنامه که در ابتدا با مبارزه علیه ملخ و طاعون گاوی شروع می‌شود، کمک به کنترل و در صورت امکان، ریشه کنی آفات و بیماری‌های عمده است که برای افزایش و بهبود اقدامات احتیاطی و مراقبتی، جهت پیشگیری شیوع و گسترش بحران‌های غذایی و تسریع در پاسخگویی مؤثر به مشکلات عرضه مواد غذایی که به دنبال این گونه آفات و امراض بروز می‌نماید می‌باشد.

■ نظارت بر امنیت غذایی - روشها

کمیته جهانی غذای فائو، تنها گروه بین‌الدولی در سیستم سازمان ملل است که مسؤولیت انحصاری

نظارت، ارزیابی و مشاوره در زمینه امنیت غذایی را بر عهده دارد.

این کمیته، نیازهای غذایی را تجزیه و تحلیل می‌نماید و نحوه فراهم کردن آن و همچنین انتشار اطلاعاتی در خصوص میزان ذخایر غذایی را به انجام می‌رساند.

این کار همراه با انتشارات کمکی، کشورهای عضو را قادر به تدوین برنامه‌ها و طرح‌های غذایی در سطح جهانی، منطقه‌ای و ملی می‌سازد. این کمیته همچنین سیاست‌هایی را جهت تأمین غلات کافی و در نتیجه، امنیت غذایی پیشنهاد می‌نماید.

فائو شبکه‌ای وسیع از سیستم‌های نظارت کننده و مراقبت‌های ماهواره‌ای برای حمایت از امنیت غذایی بکار گرفته است که مهمترین آنها سیستم هشدارهای اولیه و اطلاعات جهانی (GIEWS) می‌باشد که وضعیت حال و آینده عرضه و تقاضای مواد غذایی بویژه در کشورهای آسیب پذیر را مورد نظارت قرار می‌دهد. این سیستم همچنین پیش‌بینی‌های لازم و بموقع را در خصوص تولید، مصرف، ذخایر، واردات و صادرات، ضرورت‌های غذایی فوری، تعهدات کمک کننده و حمل و نقل بعمل می‌آورد.

■ نشست جهانی غذا در سال ۱۹۹۶ - ایجاد یک تعهد جهانی

عدم امنیت غذایی، برای اکثریت مردم فقیر جهان به عنوان جدی‌ترین مشکل باقی خواهد ماند که منجر به نوعی رنج و مشقت و از دست دادن استعدادها می‌شود که هیچ خانواده یا ملتی، قادر به تحمل آن نمی‌باشد.

نشست جهانی غذا توسط فائو، برای سال ۱۹۹۶ برنامه ریزی شده است و هدف آن بررسی پیشرفت‌های انجام گرفته از زمان کنفرانس جهانی غذا در سال ۱۹۷۴ و تصمیم‌گیری در مورد اقدامات آتی می‌باشد. هدف ارتقاء سطح آگاهی عمومی و تعهد سیاسی در غالبترین سطوح، برای ریشه کنی گرسنگی و سوء تغذیه و تأمین امنیت غذایی برای همه است. پیام همیشگی ما این خواهد بود که عدم امنیت غذایی تنها مشکل کشورهای در حال توسعه نیست، بلکه صلح و ثبات کل جهان را تهدید می‌نماید.

